Metodická opora pro práci s edukačním DVD

NET STORY

PŘÍBĚHY ZE SVĚTA INTERNETU

Národní centrum bezpečnějšího internetu
PhDr. Michal Kolář

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NET STORY

Metodická opora a edukační DVD „Net story: příběhy ze světa internetu“ byly vytvořeny v rámci projektu ŠKOLA BEZPEČNĚ ONLINE: Zvýšení kvality vzdělávání v oblasti bezpečného užívání internetu v Pardubickém kraji, reg. č. projektu CZ.1.07/1.3.12/04.0016. Tento projekt je prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky. Projekt byl realizován v období červenec 2011 – prosinec 2012.

PŘÍBĚH ČTVRTÝ

„UKAŽ, CO UMÍŠ“

NET STORY

PŘÍBĚH ČTVRTÝ
„UKAŽ, CO UMÍŠ...“

INFORMAČNÍ ZÁKLAD A POKYNY PRO PRÁCI S PŘÍBĚHEM ČTVRTÝM

(Téma příběhu: Online identita a zneužití osobních a citlivých údajů)

1. KRÁTKÁ INFORMACE K TÉMATU OSOBNÍCH A CITLIVÝCH ÚDAJU

S rozvojem komunikátorů a sociálních sítí, které dávají uživatelům možnost snadno zveřejňovat informace o sobě i druhých, se objevuje problém zneužití osobních a citlivých údajů k různým účelům – například k pronásledování (kyberstalking), kyberšikaně, kybegroomingu či „jenom“ k poškození dobrého jména zájemce u pracovního pohovoru, jako v tomto příběhu.

Nutné rozlišení bezpečných a rizikových informací

Mladí lidé by měli vědět, u kterých informací nevadí, když je čte někdo cizí a rozlišovat je od těch, u kterých to není absolutně na místě. To znamená, že mohou bezpečně prozkoumávat internet, chatovat s ostatními a komunikovat se skupinami se stejnými zájmy, aniž by je tyto informace evidentně identifikovaly, či jejich rodinu nebo jejich přátelé. Užitečná je rada, aby si děti před sdílením informací a osobních údajů online položili otázku: „Dal bych takovou informaci neznámému člověku, kdyby se mě na ni zeptal na ulici?“

Jaké údaje a informace na internet zásadně nepatří?

Nesdělujeme osobní a citlivé údaje. Jsou to především všechny údaje, na jejichž základě je možné osobu identifikovat.

TABU INFORMACE

- Celé jméno a příjmení
- Adresa bydliště a školy
- Číslo mobilního telefonu
- Rodné číslo
- Přístupová hesla k e-mailu, profilu na sociální síti
- PIN k platebním kartám
- Soukromé informace o rodině, její finanční situaci, přítomnosti/nepřítomnosti rodičů, plánovaných odjezdech.

Potřebuje-li dítě zkoušet anonymní komunikaci na chatech, mělo by tak vždy činit pod přezdívkou a neudávat žádné kontaktní údaje.

Pro ucelený pohled a praktickou potřebu ještě uvedu právní definici termínu osobní údaj. Dle zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, je osobním údajem jakákoliv informace spojitelná s konkrétní osobou. Může se proto jednat o příjmení, adresu, portrétní fotografii, rodné číslo, zdravotní údaje, věk, pohlaví, e-mailovou adresu atp., nejsou-li tyto údaje anonymní.

Citlivé údaje jsou např. informace o etnickém původu, politických názorech, náboženském přesvědčení, zdravotním stavu nebo sexuálním životě.

Nepřijetí uchazeče o zaměstnání z důvodu negativní online identity

Praktickým problémem je, že hranice mezi bezpečnými a nebezpečnými informacemi není ostrá. Faktem je, že i některé „obyčejné" informace a přílišné otevírání soukromí může být rizikové. To se ukázalo i v případě hlavního hrdiny čtvrtého příběhu u pracovního pohovoru, kde neuspěl. Důležité je vědět, že potenciální zaměstnavatelé běžně prochází stránky uchazečů na Facebooku, MySpace, You Tube, apod. a některé z nich kvůli tomu odmítají. Není na škodu, aby se žáci zamysleli nad svými profily na sociálních sítích a posoudili, které informace mohou na zaměstnavatele působit dobrým dojmem a které naopak. Důležitým aspektem je také snažit se o nastavení soukromí u profilů, které používají výhradně k soukromým účelům. Přesto je dobré vnímat vše, co vložím na internet, jako veřejné.

Desatero online bezpečnosti

Mladí lidé by měli být seznámeni se zásadami pro bezpečný pohyb a komunikaci na internetu. Lze je shrnout do desatera online bezpečnosti:

1. Nedůvěřovat neznámým lidem na internetu. Na internetu se každý může vydávat za někoho jiného.
2. Nikdy nikomu na internetu nesdělovat osobní údaje a soukromé informace, jako je celé jméno, adresa bydliště, navštěvovaná škola, telefonní číslo.
3. Děti do 15 let: nikdy nechodit na osobní schůzku s člověkem známým jen z internetu.
4. Děti nad 15 let: nikdy nechodit o samotě na osobní schůzku s člověkem známým jen z internetu, vždy o schůzce informovat dospělého.
5. Zabezpečit profil v sociální síti pomocí nastavení soukromí tak, aby k osobním informacím nebo fotografiím měli přístup jen známí a prověření lidé. Chránit si svá hesla k e-mailovým účtům a profilům v sociálních sítích.
6. Nikdy nikomu neposílat nebo nikde na internetu nezveřejňovat své příliš odvážné nebo intimní fotografie.
7. Na internetu (v profilu na sociální síti nebo chatu) se chovat s vědomím, že jednou zveřejněný soubor nebo text nelze nikdy spolehlivě smazat a může být kdykoliv použit jako prostředek k vydírání či škodit autorovi.
8. Vědomě vyvažovat čas strávený na internetu nebo hraním počítačových her s časem stráveným koníčky a osobním kontaktem s přáteli.
9. Nikoho při online komunikaci neurážet, nenapadat, nikomu nevyhrožovat.
10. Nikoho bez jeho souhlasu nenatáčet kamerou v mobilním telefonu a nefotografovat, bez výslovného svolení zobrazované osoby záznam nezveřejňovat.

2. INSPIRATIVNÍ OTÁZKY PRO PRÁCI SE ŽÁKY

Na tomto místě uvádíme přehled otázek, které Vám pomohou téma pokažené online identity a ochrany soukromých informací a osobních údajů s žáky reflektovat. Mohou Vám být oporou pro přímou práci s třídou. U většiny z nich je vhodné, aby se na ně pokusili hledat odpovědi sami žáci, po zhlédnutí video příběhu.

Otázky směřují především k prevenci přílišné otevřenosti na internetu a bezhlavého umisťování informací a materiálů, které může žáky zpětně poškodit. Otázky jsou inspirativní, je potřeba je přizpůsobit věku a možnostem žáků. Druhá skupina otázek směřuje k odbornému uchopení tématu a jejich účelem je poskytnout Vám teoretický základ pro práci s videem.

Otázky využitelné k reflexi příběhu 4

- Co vedlo Tomáše k tomu, že tolik toužil umístit svá videa na You Tube?
- Co přitom riskoval?
- Co vede lidi ke snaze upoutat pozornost na internetu?
- Jaká nebezpečí přináší přílišná otevřenost na internetu?
- Co lze Tomášovi doporučit, aby se ochránil před zesměšněním u spolužáků?
- Myslíte si, že se personalistka zachovala správně? Můžete nějak zabránit tomu, aby se soukromé informace včetně videí staly veřejnými? Jak?
- Zaměstnavatelé často „googlují" své uchazeče na internetu a některé odmítají na základě jejich online identity. Zkuste říct nějaké věci, umístěné např. v profilu na sociální síti, které pravděpodobně neudělají na budoucího zaměstnavatele dobrý dojem.
- Jak by se měl chovat uživatel internetu, aby člověk nedopadl jako Tomáš, když se uchází o místo?

2. Odborný pohled na fenomén

- Nastavení bezpečnosti a soukromí na uživatelských účtech a profilech v internetových službách (profil na Facebooku, účty na chatech, e-mailech)
- Potřeba online bezpečnosti
- Definice osobních údajů dle platné české legislativy
- Definice citlivých údajů
- Definice ochrany osobnosti dle platné české legislativy
- Nástrahy sdělování osobních dat včetně fotografií a videonahrávek
- Rozdíl mezi virtuálním a skutečným přátelstvím?

NET STORY

3. ODKAZY NA LITERATURU A WEBOVÉ TEXTY

- Kolektiv autorů: „Ochrana osobních údajů a osobnosti v online komunikaci (metodický materiál), Národní centrum bezpečnějšího internetu, Praha 2012
- Kolektiv autorů: „Praha bezpečně online“, Národní centrum bezpečnějšího internetu, Praha, 2011
- Kopecký,K., Szotkowski, Krejčí,V.: „Nebezpečí internetové komunikace III.“, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, 2012
- KlickSafe: „Opatrné zacházení s osobními údaji (metodický materiál), překlad Národní centrum bezpečnějšího internetu, Praha, 2010

www.ncbi.cz
www.saferinternet.cz
www.bezpecne-online.cz
www.horkalinka.cz
www.nebudobet.cz
www.linkabezpeci.cz
www.minimalizacesikany.cz